

Nieuwsbrief nr. 61

8 en 9 september stoomweekend en open monumentendag.

Open Monumentendag

Zoals gebruikelijk zijn de vrijwilligers van De Tuut ook dit weekend weer bezig om de machines te laten draaien en u te vertellen

over de historie van gebouw en machines. Dit geldt ook voor het Motorenmuseum, geopend zondag 9 september, waar elke vraag aan de vrijwilligers over de opgestelde motoren te stellen is.

U bent van harte welkom voor koffie, thee of frisdrank met wat lekkers kunt u terecht in het Stoomcafé.

NB: omdat De Tuut dat weekend onder stoom staat geldt de normale toegangsprijs. Zie de tarieven op de laatste pagina.

De stationaire motorendag 19 augustus

Zondag 19 augustus was weer onze jaarlijkse stationaire motorendag. Het was een stralende dag. Op het terrein van het Bloemersgemaal werden de motoren weer opgesteld.

Dit jaar brachten onze gasten weer bijzondere motoren mee, zoals de Fairbank en de Monitor uit Amerika, en de Blackstone, de Wolseley en de National uit Engeland. Daarnaast draaide er ook een aantal eigen motoren zoals de Rustic en de Lorenz. Een van de motoren was de Blackstone uit Engeland, bouwjaar 1919, 22PK. Deze werd ook toegepast in de scheepsbouw. De Blackstone fabriek werd later door Lister overgenomen.

Onze gasten zijn vaak vele uren bezig zijn met hun hobby; het restaureren en onderhouden van de motoren. Tijdens deze evenementen wil men dit graag delen met het publiek inclusief de bijbehorende verhalen.

Er waren verscheidene motoren die werktuigen aandreven; zoals een maalmolen, waterpompen en generatoren. Van het gemalen graan werden zelfs pannenkoeken gebakken die heerlijk smaakten.

Onze eigen Deutz dieselmotor werd ingezet om een oude waterpomp aan te drijven. Hiermee werd met water uit de wetering een brandspuit bediend en gelijktijdig met de generator stroom opgewekt, zodat ook lampen konden branden. De Bernardmotor, met aangebouwde waterpomp uit Frankrijk om de wijnvelden te bevoeien, deed dit nu op de wetering. Bijzondere aandacht van het publiek trok de Stirling heteluchtmotor met generator 140W. Deze was voor de eerste maal voor het publiek in bedrijf. De Stirling motor is door Philips in de jaren 50 op de markt gezet, echter zonder succes.

Een prachtige oldtimer personenauto uit 1926 van het merk Essex, en twee oldtimer Hanomag tractoren die in het verleden dienst hadden gedaan als vliegtuigsleper, maakten ook deel uit van dit historisch materieel.

Er stond ook een stand van de H.G.V. (Historisch Goederen Verkeer) Maas en Waal. Deze club verzamelt en archiveert oude foto's en documentatie van auto's en vrachtauto's die vroeger in Maas en Waal gebruikt werden voor het goederen- en personenvervoer.

Voor het publiek was er veel te zien en te beleven. Onze gastdeelnemers waren zeer enthousiast. Wij zijn hen dankbaar voor hun belangeloze deelname. Zonder hen en uiteraard de inzet van onze vrijwilligers is zo'n stationaire motorendag niet mogelijk. Het was zeker teleurstellend dat de publieke belangstelling beduidend lager lag dan vorig jaar.

Overdracht van stroomaggregaat van de Kromhoutgroep aan De Tuut.

Het betreft een mooi staaltje van samenwerking tussen onderwijs, (ex)studenten, bedrijven en museum De Tuut.

Op 19 augustus 2018 werd een mijlpaal bereikt in het werk van de Kromhout-groep. In bijzijn van genodigden werd het stroomaggregaat, aangedreven door 'n Kromhout Gardner LS4 motor,

formeel door de Kromhoutgroep - een leraar en 3 afgestudeerden van het ROC Apeldoorn - met het tekenen van overdrachtspapieren aan de Stichting Baet en Borgh

overgedragen. Daar ging een lange reis aan vooraf. Het eerste schriftelijk bewijs van contact van de groep met de Tuut dateert van 1 november 2014.

Het aggregaat stond oorspronkelijk, voor de noodstroomvoorziening, in het St.Geertruidengasthuis te Deventer. Na buitengebruikstelling kwam het terecht bij het ROC Aventus in Apeldoorn, afdeling Algemene Operationele Techniek. Na verhuizing van het ROC naar een andere locatie in Apeldoorn was er geen plaats meer voor het aggregaat en het geheel kwam in opslag. Dit was aanleiding voor de studenten Matty Pontier, Daan Laarman en Joris Agelink aan de docenten te vragen of ze het aggregaat konden overnemen. Dat werd toegestaan en leverde de nodige uitdaging op. Het was een groot en zwaar apparaat dat bovendien omvangrijke restauratie behoefde. De hulp van docent Robert Swijntink werd ingeroepen. Hij adviseerde om heil te zoeken bij De Tuut voor definitieve plaatsing. Hij werd lid en, zoals bij de overdracht verteld werd, drijvende kracht van wat de

Kromhoutgroep is gaan heten. Besloten werd dat de Kromhoutgroep zelf de hele restauratie zou uitvoeren. Daar werd, voor specialistische hulp, de inzet van bedrijven ingeroepen. Bij de wederopbouw hebben vrijwilligers van De Tuut de elektrische installatie verzorgd inclusief de herinrichting van de schakelkast. Na veel inspanning van de Kromhoutgroep was de restauratie en verfraaiing van de opstelling in 2018 een feit. Het geheel bestaat uit een Kromhoutmotor met een

Heemafgenerator, een grote Ohmse weerstand voor belasting en een regelkast. De motor, is een 4-cilinder Kromhout Gardner LS4 dieselmotor. Dit type motor kon geleverd worden met 2, 3, 4, 5, 6 of 8 cilinders. Het woord Gardner slaat op de Engelse motorenfabriek die deze snellopende diesel met directe inspuiting in 1928 ontwikkelde. Kromhout kreeg in augustus 1932 de licentie om de motor exclusief voor Nederland en Nederlands Indië te bouwen.

In het beleid van de firma Kromhout om motoren voor vrachtauto's te gaan bouwen naast de scheepsmotoren en stationaire motoren, waarmee men al uitgebreide ervaring had, paste dit naadloos. 'Onze' Kromhout is in 1938 gebouwd.

De revisie is mogelijk gemaakt met behulp van:

- Aventus Operationele Techniek, Apeldoorn
- IP-Duursma W&O
- Hijnekamp Revisie, Wageningen
- Trans-Energy, Oosterbeek
- Modderkolk elektrotechniek, Wijchen

Na de formele overdracht van het aggregaat, uitgebeeld door overhandiging van het handboek van de motor aan de voorzitter van Baet en Borgh, vond nog een vrolijke handeling plaats. De leraar van de ex-studenten, de heer Dempkens, werd verzocht de motor te starten. Als je verwachtte dat de leraar zijn expertise direct zou tonen door de motor zelf te starten, dan werd je teleurgesteld. Hij kon het niet laten tot het laatste moment de docent te spelen, door op luide toon instructies te geven aan zijn ex-leerlingen. Hij liet hen het zware werk doen: de motor tornen totdat de oliedruk op peil was en nog wat andere inspanning. Uiteindelijk pakte hij zelf de zwengel en startte de machine en gaf tegelijkertijd nog wat instructies aan wie het ook eens zou willen proberen. De machine liep vlekkeloos. Deze docent mag trots zijn op zijn leerlingen.

Alle lof voor de vasthoudendheid van de Kromhoutgroep en de gulle bijdragen van de sponsors die tot deze mooie afronding leidden.

Bezoekers kunnen het aggregaat bewonderen in het Motorenmuseum van de Tuut.

7 September 2018: STOWA symposium bij De Tuut.

Een van de jubileumactiviteiten is een door het STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer; een onderzoeksinstituut van de gezamenlijke Nederlandse Waterschappen) bij De Tuut georganiseerd symposium over de rol van de waterschappen bij het behoud van waterstaats-erfgoed. Nederland is rijk aan waterstaats-erfgoed: oude molens, oude sluizen, oude stoomgemalen en dieselmolens. Zelfs al antieke elektrische gemalen. En verder duizend jaar oude dijken, oude wielen en doorbraken in de oeverwal. Maas en Waal is een schatkamer van dat erfgoed dat het behouden meer dan waard is. Daarover praten deskundigen en bestuurders tijdens het symposium bij De Tuut.

Het symposium is alleen toegankelijk voor genodigden, maar het erfgoed in Maas en Waal is vrij te bezoeken. Op de site van De Tuut vindt u een speciale erfgoedroute die u langs al dat moois voert.

Toegangsprijzen 2018.

Tijdens de stoomdagen en de motorendag is de toegangsprijs € 6,00 p.p.

Het motorenmuseum is dan óók open en bij de prijs inbegrepen. Kinderen t/m 12 jaar onder begeleiding en donateurs met 1 introductie gratis.

Het rondvaartbootje dat door de spuisluis vaart is **uitsluitend** tijdens de stoomweekenden in bedrijf.

Toegangsprijzen buiten de stoomweekenden tijdens de reguliere openingstijden:

- Bezoek stoomgemaal € 3,50 p.p.
- Kinderen t/m 12 jaar, onder begeleiding en donateurs met 1 introductie gratis

Het stoomgemaal is van mei t/m oktober zes dagen per week open (maandags gesloten) en te bezichtigen. Van november t/m april is het vier dagen in de week open (dinsdag t/m vrijdag) voor een toegangsprijs van € 3,50 p.p. U kunt vrij rondlopen door ons unieke stoomgemaal. Op tal van plekken is informatie over het gemaal, de betekenis ervan en de historie van het gemaal en het gebied. Het is dan open van 11.00 - 16.00 uur. Voor groepen > 15 personen kunnen het gehele jaar door rondleidingen op afspraak georganiseerd worden.

Tijdens de stoomdagen (zie www.de-tuut.nl) zijn er overal in het gemaal vrijwilligers aanwezig om u te vertellen over de techniek en de historie van het gemaal. Zij beantwoorden ook graag uw vragen. Het motorenmuseum is geopend en in bedrijf tijdens de stoomdagen. Voor groepsbezoek kan het op afspraak ook opengesteld worden. In de maanden juli/aug/sept. is het op zondag open. De toegangsprijs bedraagt dan 5 euro voor gezamenlijk bezoek motorenmuseum en De Tuut. In het Stoomcafé kunt u een kopje koffie met of zonder gebak en een drankje krijgen. U kunt u er verbazen over de collectie SAS, een verzameling van miniatuur- en speelgoedstoommachientjes.

Kijkt u voor u komt nog even naar onze site voor de laatste informatie over openstelling.

Programma

Zondag 9 september:
Open Monumentendag.

Verdere stoomweekenden:

8 en 9 september,
20 en 21 oktober.

Het Motorenmuseum is open op elke zondag in de maanden juni t/m augustus.

In september echter alleen op zondag 9 september.

MUSEUM DE TUUT

STOOMGEMAAL EN MOTORENMUSEUM
Erfgoed in Bedrijf

De Tuut 1, 6629 AA Appeltern
T: 0487-541156 info@de-tuut.nl
www.de-tuut.nl

